

SELETUSKIRI

põllumajandusministri määruse “Mitteloomse sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamisest teavitamise kord ja sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamise üle järelevalve teostamise täpsem kord” eelnou juurde

I Sissejuhatus

Põllumajandusministri määruse “Mitteloomse sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamisest teavitamise kord ja sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamise üle järelevalve teostamise täpsem kord” eelnõu on välja töötatud “Söödaseaduse” § 16 lõike 8 ja § 28 lõike 3 alusel.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna taimse materjali büroo peaspetsialist Eda Koort (625 6126) ning Taimetoodangu Inspeksiooni söötade osakonna juhataja Kaili Kallit (671 2613). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Mati Mätlik (625 6176). Eelnõu keeleteimetaja on Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (625 6523).

II Eelnõu sisu

Eelnõu on jaotatud neljaks peatükiks ja koosneb 13 paragrahvist.

Eelnõu esimeses peatükis on üldsätted.

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määruse eelnõus kehtestatakse “Loomade ja loomsete saadustega kauplemise ning nende impordi ja ekspordi veterinaarjärelevalve seaduse” § 8 lõikes 1 nimetatata sööda (edaspidi *mitteloomne sööt*) väljaspool Euroopa Liidu tolliterritooriumi asuvast riigist või territooriumilt (edaspidi *ühenduseväline riik*) Eestisse toimetamisest teavitamise kord, teavitamise avalduse sisu- ja vorminõuded, avaldusele lisatavate dokumentide loetelu ning sellise sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamise üle järelevalve teostamise täpsem kord.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse järelevalve teostamise koht. Määruse eelnõu kohaselt teostatakse mitteloomse sööda Eestis vabasse ringlusse lubamiseks või Eesti kaudu Euroopa Liidu teise liikmesriiki toimetamiseks vajaliku nõusoleku andmiseks sööda käitlemise kohta kehtestatud nõuete täitmise üle riiklikku järelevalvet (edaspidi *järelevalve*) üldjuhul tolli poolt aktsepteeritud tolliterminalis, tollilaos, hoiukohas või vabalaos. Piiripunktis teostatakse mitteloomse sööda üle järelevalvet juhul kui selline kohustus tuleneb Euroopa Liidu õigusaktist või mitteloomne sööt toimetatakse Eesti kaudu Euroopa Liidu teise liikmesriiki ning seda ei ladustata vahepeal Eestis. Piiripunktis võib teostada järelevalvet alati, kui esineb kahtlus, et ühendusevälisest riigist Eestisse toimetatav mitteloomne sööt ei ole nõuetekohane.

Eelnõu § 3 kohaselt edastab Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi *Amet*) viivitamata Maksu- ja Tolliametile teabe sellise mitteloomse sööda kohta, mille nõuetekohasust peab Euroopa Liidu õigusaktist tulenevalt kontrollima piiripunktis või Euroopa Liidu õigusaktiga on määratud kindlaks piiripunkt, mille kaudu võib teatud mitteloomse sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetada. Ameti kohustus viivitamata teavitada Maksu- ja Tolliametit erimeetmetest

on oluline, sest tegemist võib olla eelkõige sellise olukorraga, kus Euroopa komisjon on ohukahtluse korral sätestanud erikorra sööda sissetoomiseks mõnest ühendusevälisest riigist ning selle erikorra raames on Euroopa komisjoni õigusaktiga määratud kindlaks ka konkreetne piiripunkt, mille kaudu tohib sööta Eestisse toimetada. Ohtliku sööda kontrollimatu toimetamine Eestisse või mõnda liikmesriiki võib otseselt või keskkonna kaudu olla ohtlik inimeste ja loomade tervisele.

Eelnõu § 4 kohaselt säilitab Amet järelevalvedokumente paber kandjal või elektrooniliselt 18 kuud arvates järelevalve teostamise päevast.

Eelnõu teises peatükis on sätestatud Eestisse toimetatud mitteloomse sööda vabasse ringlusse lubamine.

Eelnõu § 5 kohaselt esitab mitteloomse sööda Eestis vabasse ringlusse lubamiseks vajaliku nõusoleku saamiseks saadetise eest vastutav sööda käitleja vähemalt 24 tundi enne eespool nimetatud tolliprotseduuri rakendamist Ametile määruse eelnõu lisa 1 toodud vormi kohase avalduse, millele lisab sööda saatedokumendid (CMR, SMGS, õhuveo saateleht jne), sööda nõuetekohasust tõendava dokumendi ning Euroopa Liidu tolliterritooriumile sisenemise liikmesriigi pädeva asutuse väljastatud dokumendi, mis tõendab mitteloomse sööda üle järelevalve teostamist, kui sööt on toimetatud Eestisse ühendusevälisest riigist teise liikmesriigi kaudu. Viimati nimetatud dokument peab olema komisjoni direktiivi 98/68/EÜ, millega kehtestatakse nõukogu direktiivi 95/53/EÜ artikli 9 lõikes 1 ettenähtud dokumendivorm ja teatavad söötade kolmandatest riikidest ühendusse toomise kontrolli nõuded (EÜT L 261, 24.09.1998, lk 32–38), A lisa ettenähtud vormi kohane ja täidetud vastavalt B lisa nõuetele. Ametil on õigus nõuda lisaks eespool nimetatud dokumentidele ühendusevälise riigi pädeva asutuse väljastatud dokumenti, mis tõendab, et ühendusevälises riigis asuv ettevõtte ja sellest Eestisse toimetatav sööt vastavad Euroopa Liidus kehtivatele nõuetele või nendega samaväärsetele nõuetele.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse mitteloomse sööda Eestis vabasse ringlusse lubamise nõusoleku andmiseks tehtavad järelevalvetoimingud, mille kohaselt enne ühendusevälisest riigist Eestisse toimetatud mitteloomse sööda vabasse ringlusse lubamise tolliprotseduuri rakendamist kontrollib Ameti järelevalveametnik (edaspidi *järelevalveametnik*) § 5 lõikes 1 (sööda saatedokumendid, sööda nõuetekohasust tõendav dokument ja Euroopa Liidu tolliterritooriumile sisenemise liikmesriigi pädeva asutuse väljastatud dokument, mis tõendab mitteloomse sööda üle järelevalve teostamist, kui sööt on toimetatud Eestisse ühendusevälisest riigist teise liikmesriigi kaudu) nimetatud dokumentide alusel sööda nõuetekohasust, arvestades seejuures järelevalvetulemusi ja söödast tuleneva ohu võimalikkust. Ühendusevälisest riigist esmakordselt Eestisse toimetatud mitteloomse sööda vabasse ringlusse lubamise nõusoleku andmiseks teeb järelevalveametnik mitteloomse sööda identsuskontrolli, mille käigus kontrollib mitteloomse sööda vastavust eespool nimetatud dokumentidele ning füüsilise kontrolli, mis võib hõlmata transpordivahendi, pakendi, märgistuse ja temperatuuri kontrolli ning võtab vajaduse korral mitteloomse sööda nõuetekohasuse kontrollimiseks proove ja edastab need asjakohaste analüüside tegemiseks laboratooriumisse. Kui järelevalveametnikul tekib kahtlus, et mitteloomne sööt ei ole nõuetekohane, teeb ta alati nii identsus- kui ka füüsilise kontrolli.

Eelnõu § 7 kohaselt väljastab järelevalveametnik mitteloomse sööda kohta, mille nõuetekohasus on järelevalve käigus kindlaks tehtud määruse eelnõu lisa 3 toodud vormi kohase dokumendi, millele teeb sööda vabasse ringlusse lubamiseks nõusoleva märke. Kui

järelevalve käigus on kindlaks tehtud, et mitteloome sööt ei ole nõuetekohane, väljastab järelevalveametnik eespool nimetatud dokumendi, millele teeb märke, et keeldub andmast nõusolekut sööda vabasse ringlusse lubamiseks. Dokument väljastatakse saadetise koosseisu kuuluva iga söödapartii kohta ning see edastatakse viivitamata saadetise eest vastutavale sööda käitlejale. Söödapartii "Söödaseaduse" tähenduses on sama nimetuse ja omadustega ning samadel tingimustel toodetud sööda kogus.

Kui järelevalve käigus on kindlaks tehtud, et mitteloome sööt ei ole nõuetekohane, teeb järelevalveametnik saadetise eest vastutavale sööda käitlejale ettekirjutuse, milles kohustab mitteloome sööda suhtes kohaldama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) määruse nr 882/2004 ametlike kontrollide kohta, mida tehakse sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks (ELT L 165, 30.04.2004, lk 1–141) artiklis 19 sätestatud asjakohast meetet. Nimetatud määruse artikli 19 kohaselt võib järelevalveametnik ettekirjutuses nt anda korralduse mitteloome sööda hävitamiseks, erikäitlemiseks või ühendusest välja saatmiseks. Kui järelevalveametnik keeldub andmast nõusolekut sööda vabasse ringlusse lubamiseks, teavitatakse keeldumisest ning mitteloome sööda suhtes kohaldamisele kuuluvast meetmest viivitamata Maksu- ja Tolliametit.

Eelnõu kolmandas peatükis on sätestatud mitteloome sööda Eesti kaudu Euroopa Liidu teise liikmesriiki toimetamine.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse teavitamise kord mitteloome sööda ühendusevälisest riigist Eesti kaudu Euroopa Liidu teise liikmesriiki toimetamise korral, mille kohaselt esitab saadetise eest vastutav sööda käitleja Ametile määruse eelnõu lisas 2 toodud vormi kohase avalduse koos mitteloome sööda saatedokumentidega vähemalt 24 tundi enne saadetise kavandatavat piiripunkti jõudmist juhul kui mitteloome sööt toimetatakse Eesti kaudu Euroopa Liidu teise liikmesriiki ning seda ei ladustata vahepeal Eestis või saadetise Eestist Euroopa Liidu teise liikmesriiki lähetamist, kui lähetatakse Eestis tollijärelevalve all olevat ja ladustatud mitteloome sööta.

Eelnõu § 9 kohaselt kontrollib mitteloome sööda ühendusevälisest riigist Eesti kaudu teise liikmesriiki toimetamise korral järelevalveametnik sööda saatedokumente. Kui esineb kahtlus, et ühendusevälisest riigist Eesti kaudu Euroopa Liidu teise liikmesriiki toimetatav mitteloome sööt ei ole nõuetekohane, teeb järelevalveametnik mitteloome sööda identsuskontrolli, mille käigus kontrollib mitteloome sööda vastavust § 5 lõikes 1 (sööda saatedokumendid, sööda nõuetekohasust tõendav dokument ja Euroopa Liidu tolliterritooriumile sisenemise liikmesriigi pädeva asutuse väljastatud dokument, mis tõendab mitteloome sööda üle järelevalve teostamist, kui sööt on toimetatud Eestisse ühendusevälisest riigist teise liikmesriigi kaudu) nimetatud dokumentidele ning füüsilise kontrolli, mis võib hõlmata transpordivahendi, pakendi, märgistuse ja temperatuuri kontrolli ning võtab vajaduse korral mitteloome sööda nõuetekohasuse kontrollimiseks proove ja edastab need asjakohaste analüüside tegemiseks laboratooriumisse. Järelevalveametnik teeb tehtud järelevalvetoimingute kohta märke määruse eelnõu lisas 3 toodud vormi kohasele dokumendile. Kui ühendusevälisest riigist Eesti kaudu Euroopa Liidu teise liikmesriiki toimetatavast mitteloome söödast on võetud proov sööda nõuetekohasuse kontrollimiseks, edastab Amet proovi laboratoorsete analüüside tulemused pärast nende selgumist viivitamata sööda sihtkohaks oleva Euroopa Liidu liikmesriigi pädevale asutusele.

Eelnõu § 10 kohaselt väljastab järelevalveametnik ühendusevälisest riigist Eesti kaudu Euroopa Liidu teise liikmesriiki toimetatava mitteloome sööda kohta, mille

nõuetekohasus on järelevalve käigus kindlaks tehtud nõuetekohaselt täidetud määruse eelnõu lisas 3 toodud vormi kohase dokumendi. Kui järelevalve käigus on kindlaks tehtud, et mitteloome sööt ei ole nõuetekohane, väljastab järelevalveametnik eespool nimetatud dokumendi, millele teeb märke, et keeldub andmast nõusolekut sööda ühendusevälisest riigist Eesti kaudu teise liikmesriiki toimetamiseks. Dokument väljastatakse saadetise koosseisu kuuluva iga söödapartii kohta ning see edastatakse viivitamata saadetise eest vastutavale sööda käitlejale.

Kui järelevalve käigus on kindlaks tehtud, et mitteloome sööt ei ole nõuetekohane, teeb järelevalveametnik saadetise eest vastutavale sööda käitlejale ettekirjutuse, milles kohustab mitteloome sööda suhtes kohaldama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) määruse nr 882/2004 artiklis 19 sätestatud asjakohast meetet. Nimetatud määruse artikli 19 kohaselt võib järelevalveametnik ettekirjutuses anda nt korralduse mittenõuetekohase sööda hävitamiseks, erikäitlemiseks või ühendusest välja saatmiseks. Kui järelevalveametnik keeldub andmast nõusolekut sööda ühendusevälisest riigist Eesti kaudu teise liikmesriiki toimetamiseks, teavitatakse keeldumisest ning mitteloome sööda suhtes kohaldamisele kuuluvast meetmest viivitamata Maksu- ja Tolliametit.

Eelnõu neljandas peatükis on rakendussätet.

Eelnõu § 11 kohaselt paragrahvi 5 lõikes 2 (ühendusevälise riigi pädeva asutuse väljastatud dokument, mis tõendab, et ühendusevälises riigis asuv ettevõtte ja sellest Eestisse toimetatav sööt vastavad Euroopa Liidus kehtivatele nõuetele või nendega samaväärsetele nõuetele) nimetatud dokumenti on õigus nõuda kuni Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) määruse nr 882/2004 artiklis 48 nimetatud ühenduseväliste riikide nimekirja vastuvõtmiseni, millest on lubatud sööta importida.

Eelnõu §-s 12 on toodud järelevalve ümberkorraldamine, mille kohaselt esitatakse kuni 2007. aasta 1. juulini mitteloome sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamisest teavitamise avaldus Taimetoodangu Inspeksioonile, kuni 2007. aasta 1. juulini annab mitteloome sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamise korral selle vabasse ringlusse lubamise või Eesti kaudu Euroopa Liidu teise liikmesriiki toimetamise nõusoleku Taimetoodangu Inspeksiooni ja kuni 2007. aasta 1. juulini teostab järelevalvet mitteloome sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamise üle määruses sätestatud korras Taimetoodangu Inspeksioon.

Järelevalve ümberkorraldamine on seotud Euroopa Liidu toiduohutuse põhimõtetega, mis peavad otstarbekaks toiduahela kontrollitoimingute, sealhulgas söödavaldkonna järelevalvetoimingute koondamist ühtse järelevalveasutuse tegevusalasse ja kõige olulisema osa toiduohutuse valdkonna erinevate etappide järelevalvest teostab Veterinaar- ja Toiduamet, seega on otstarbekas viia ka söötade järelevalve Veterinaar- ja Toiduameti pädevusse.

Eelnõu §-s 13 tunnistatakse kehtetuks põllumajandusministri 24. mai 2004. a määrus nr 95 "Nõuded sööda üle järelevalve teostamisel ja järelevalve kord¹" (RTL 2004, 68, 1123 2007, 9, 143).

III Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusaktidele.

IV Määruse mõjud

Määruses on sätestatud mitteleomse sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamisest teavitamise kord ja sööda ühendusevälisest riigist Eestisse toimetamise üle järelevalve teostamise täpsem kord. See on vajalik, sest järjest suurenev kaupade liikumine vajab ametlike kontrollide tõhusamat korraldamist, et saastunud ja mittenouetekohane sööt ei satuks ühendusse.

V Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja eeldatavad tulud

Eelnõu määrusena kehtestamine ei too kaasa lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

VI Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

VII Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Keskkonnaministeeriumile Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile ning Sotsiaalministeeriumile. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Sotsiaalministeerium kooskõlastas eelnõu märkustega. Märkuste ja ettepanekutega arvestamise tabel on toodud seletuskirja lisa 1. Keskkonnaministeerium ja Rahandusministeerium ei ole eelnõu heakskiitmise või kooskõlastamata jätmise kirja ettenähtud tähtpäevaks eelnõude kooskõlastamise infosüsteemi kaudu esitanud ega kooskõlastamistähtaaja pikendamist taotlenud. Vabariigi Valitsuse 11. juuni 1996. a määrusega nr 160 kinnitatud "Vabariigi Valitsuse reeglendi" p 25³ kohaselt loetakse eelnõu sel juhul heakskiidetuks

Ants Noot
Kantsler

MÄRKUSTE JA ETTEPANEKUTE TABEL

1. Sotsiaalministeerium

Märkused ja ettepanekud	Mittearvestamise põhjendused
<p>1. täpsustada, kes on saadetise eest vastutav sööda käitleja, kes peab § 5 lõike 1 kohaselt esitama mitteloomse sööda Eestis vabasse ringlusse lubamiseks vajaliku nõusoleku saamiseks vormi kohase avalduse. Söödakäitlemisettevõtte võib ühe sööda mõistes olla nii sööda valmistaja, pakendaja kui ka müüja, kui milline neist vastutab sööda ringlusse lubamise eest jääb arusaamatuks.</p>	<p>Põllumajandusministeerium täpsustab, et söödakäitleja on füüsiline või juriidiline isik, kes on kohustatud tagama, et tema juhitud söödakäitlemisettevõttes täidetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 183/2005 artikli 3 punktis b nimetatud nõudeid. Seega ei pea põllumajandusministeerium vajalikuks söödakäitleja mõistet eelnõus eraldi sätestada.</p>